رایحه ادبیات رضوی در شامه مشهد

هفتمین جلد از «شمیم بهشت» در حرم مطهر نقد و بررسی شد

غزاله حسین‌پور| شعر رضوی افزون بر جایگاه درخور درنگش در ادبیات آیینی ما، با توجه به وجود بارگاه مطهر حضرت‌رضا(ع) در مشهد و ایران، علاقه ویژه آیینی‌سُرایان را به خود جلب کرده است. به این رویکرد، نه‌تنها در مشهد مقدس که در سرتاسر ایران و نه فقط در میان شاعران شیعه و فارسی‌زبان که در بین دیگران نیز اقبال شایانی نشان داده شده است. هفتمین جلد از کتاب «شمیم بهشت»، مصداقی بر این گفته، عصر دوشنبه به همت مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس و انجمن ادبی رضوی مشهد و با حضور شاعران باسابقه شهر در حرم مطهر امام هشتم نقد و بررسی شد.

وقتی شمیم مشهدی بهشت، کشوری شد

غفورزاده (شفق)، از پیش‌کسوتان انجمن ادبی رضوی، درباره شکل‌گیری این انجمن و مجموعه هفتم کتاب «شمیم بهشت» گفت: در سال‌های گذشته، مجموعه «شمیم بهشت» به عنوان کارنامه انجمن ادبی حرم مطهر چاپ می‌شد. در ادامه، به دستور حجت‌الاسلام رئیسی، تولیت وقت، مقرر شد انجمن ادبی رضوی در تمامی استان‌ها تشکیل شود و پایگاهی باشد در حوزه شعر و ادبیات آیینی. برای تهیه «شمیم بهشت» فراخوانی به دبیران انجمن‌های شعر رضوی داده و بهترین اشعار آن‌ها دریافت شد. هفتمین شماره «شمیم بهشت» تنها شامل گزیده اشعار انجمن‌های شعر رضوی ۱۴ استان است، چون خیلی از سروده‌ها پذیرفته نشد و برخی استان‌ها نیز در موعد مقرر اثری ارسال نکردند.

این شاعر آیینی کتاب را دربردارنده شعرهایی فاخر از ادبیات آیینی دانست که شعرهای خوبی به زبان‌های محلی هم دارد. شفق همچنین معتقد بود که در گزینش شعرهای خراسان برای این کتاب باید دقت بیشتری می‌شد.

آینه تمام‌نمای یک‌سال

محمدرضا سرسالاری، مهمان دیگر نشست، این اثر را از لحاظ اینکه شامل اشعار شاعران گوناگونی از خراسان است، آینه تمام‌نمای یک‌سال کارکرد انجمن ادبی رضوی این استان برشمرد و گفت: این کتاب برآیند انجمن‌های رضوی دیگر استان‌هاست ولی اشعار حدود ۲۸ شاعر انجمن مشهد نیز در آن چاپ شده است.

به نظر او ازآنجاکه رویکرد انجمن حرم دیده‌شدن شاعران تازه‌کار است، این آینه تمام‌نما می‌تواند در کتاب «شمیم بهشت» هم رخ داده باشد؛ یعنی در اشعاری که به چاپ رسیده است، تعدادی درجه‌یک هستند و در کنار آن‌ها، تعدادی شعر داریم که احتیاج به بررسی بیشتر دارند.

سهم شعر آزاد ناچیز است

هادی منوری نیز سهم شعر آزاد را در این کتاب بسیار ناچیز دانست و تصریح کرد: با درنگی بر سابقه شعر آزاد در خراسان و به طور کلی اشعار مذهبی، می‌بینیم این شائبه را در ذهن مخاطبان ایجاد کرده‌اند که چنین شعری بیانگر روشنفکری است و به مسائل مذهبی نزدیک نیست. تا اینکه امثال علی موسوی گرمارودی این نگرش را تغییر دادند. همچنین می‌توان از طاهره صفارزاده، سلمان هراتی، سیدحسن حسینی و... یاد کرد. بزرگان شعر فارسی خراسان که در فضای مذهبی بودند، میانه‌ای با شعر آزاد نداشتند و برای نشر آن تلاشی صورت نگرفت و در محافل نیز ترجیح بر خواندن اشعار کلاسیک بود. شاعران آزادسُرا باید در محافل اشعار آزاد بخوانند و بزرگان نیز شاعران مستعد این عرصه را تشویق کنند.

فقر نگاه در برخی شعرهای کتاب

یوسف بینا، شاعر و سخنران بعدی، از ۳ نوع شعر آیینی در تاریخ ادبیات ما یاد کرد: یک نگاه به اشعار دینی نگاه حماسی است. شاعر باید قدرت حماسه‌سازی یا استخراج مفاهیم حماسی را از یک موضوع داشته باشد. هرچه به دوره حاضر نزدیک می‌شویم مضامین حماسی کم‌رنگ شده است. نگاه دیگر که اشعار دینی را درخشان و ماندگار کرده، نگاه معرفتی یا عرفانی است. برخورد سوم، نگاه مضمون‌سازی و مضمون‌آفرینی است. نمونه اعلای این نوع نگاه شاعرانه، محتشم کاشانی است و شعر معاصر ما با استثنائاتی بر همین اساس شکل گرفته است. این ۳ برخورد شعر آیینی را از منظر هنری و ادبی برجسته می‌کند اما در این کتاب اشعار بسیاری به‌دلیل نداشتن این ۳ نوع نگاه فقیرند.

فقط اشعار کلاسیک استان اصلاح شد

محمد نیک، دیگر پیش‌کسوت شعر آیینی مشهد، هم بیان کرد: حدود ۶ سال قبل، پیشنهاد داده شد که اعضای مؤسسه آفرینش‌های ادبی اگر شعری دارند ارائه دهند تا آستان قدس با هزینه خود آن را چاپ کند. همچنین پیشنهاد شد سالی یک بار اشعار برگزیده این انجمن در کتابی چاپ شود. نام «شمیم بهشت» به پیشنهاد من روی این اثر گذاشته شد. در روند فراهم ساختن کتاب هفتم، اشعار جمع‌آوری‌شده را استاد شفق و آقای سرسالاری و من چندبار مرور کردیم و اصلاحات لازم را انجام دادیم. البته اشعار آزاد را اصلاح نکردیم و بدون کم و کاست منتشر کردیم. آثاری هم که از استان‌های دیگر می‌رسید چون از فیلتر انجمن خود آن استان‌ها گذشته بود، کیفیت بالایی داشت.

جای خالی شعر بانوان

محمد کاظم کاظمی، شاعر و مجری نشست، نیز کتاب را از نظر قواعد و اصول انتشاراتی، خوب و دارای هویت وصف کرد. او درعین‌حال اضافه کرد که بهتر بود در مقدمه، درباره شیوه تدوین کتاب توضیحاتی ارائه می‌شد تا هم به پرسش‌های پیش‌آمده پاسخ داده شود و هم خاطرنشان شود که اشعار بانوان در اثری جداگانه چاپ خواهد شد تا جای خالی آن برای مخاطب سؤال‌برانگیز نشود.

صاحب خبر

① متن زیارت اربعین در قدیمی‌ترین نسخه‌های خطی ایران -موجود در گنجینه رضوی- روز گذشته در سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی رونمایی شد. در کتابخانه مشهور آستان قدس رضوی، حدود ۴۶۰۰ نسخه در موضوع ادعیه و زیارات به زبان‌های فارسی و عربی وجود دارد که برخی از آن‌ها از دید قدمت و نفیس بودن بسیار ارزشمند و مورد استفاده پژوهشگران است. یکی از آن‌ها قدیمی‌ترین و نفیس‌ترین نسخه خطی «المزار» شیخ مفید در ایران است که فضیلت زیارت اربعین را ذکر کرده است.

این نسخه در محرم ۹۵۷ هجری قمری در ۷۷برگ کتابت و توسط رضا نائینی در مرداد ۱۳۱۱ وقف شده است. نسخه خطی «مصباح المتهجّد» تألیف شیخ طوسی، از دیگر نسخ نفیس گنجینه رضوی و از کهن‌ترین، مهم‌ترین و معتبرترین آثار مشتمل بر ادعیه و زیارات است. این نسخه به همت عبدالجبار بن علی بن منصور نقّاش رازی در ۲۳ صفر سال ۵۰۲ هجری در ۲۰۸ برگ کتابت شده و کاظم مدیر شانه‌چی، آن را در اردیبهشت ۱۳۳۹ وقف آستان قدس رضوی کرده است. یکی دیگر از این نفایس، نسخه خطی کتاب «المزار» اثر شهیداوّل است. این نسخه در سده ۱۱ در ۱۲۷ برگ کتابت شده و نادرشاه افشار، در سال ۱۱۴۵ هجری قمری آن را وقف کرده است.

② عملیات بازسازی خانه مهدی اخوان ثالث تا پایان آذرماه به سرانجام خواهد رسید. آقایی، مدیرعامل شرکت توسعه فضاهای فرهنگی شهرداری تهران، در گفت‌وگو با ایبنا افزود: طرح مطالعاتی بازسازی مجدد خانه اخوان‌ثالث با هدف تبدیل این مکان به خانه‌موزه تدوین شده است و در جریان اجرای آن، آمادگی دریافت دیدگاه اعضای خانواده مرحوم اخوان را داریم. منزل مهدی اخوان‌ثالث، شاعر بزرگ مشهدی، مربوط به دوره پهلوی است و در پایتخت، خیابان دکتر فاطمی، خیابان ششم، کوچه خجسته، پلاک ۳۱ واقع شده است. این اثر در تاریخ ۱ مهر ۱۳۸۲ با شماره ثبت ۱۰۴۰۴ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

عکس: ساناز صفائی| شهرآرا

در نشست شورای سیاست‌گذاری نمایشگاه بیست‌ویکم در استانداری مطرح شد

کمبودهای سال‌های گذشته برطرف شود

رویداد

خادم| برپایی نمایشگاه کتاب از مهم‌ترین رویدادهای فرهنگی‌ای است که هر سال حوالی آبان در مشهد شاهد آن هستیم. بیست‌ویکمین نمایشگاه کتاب مشهد امسال از هشتم تا پانزدهم آبان‌ماه برگزار می‌شود. نشست شورای سیاست‌گذاری این دوره از نمایشگاه بین‌المللی کتاب مشهد و آیین رونمایی از پوستر نمایشگاه بامداد روز گذشته در دفتر استاندار خراسان رضوی برگزار شد.

به حوزه فرهنگ بی‌مهری می‌شود

بی‌مهری به حوزه‌های فرهنگی مسئله‌ای نگران‌کننده است که می‌تواند حوزه‌های گوناگون اجتماع را تحت تأثیر سوء خود قرار دهد. با این حال، این مشکل وجود دارد و انتقاد اهالی فرهنگ و حتی مسئولان را برانگیخته است. در نشست یادشده، حسن جعفری، معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استاندار خراسان رضوی، نیز این بی‌مهری را یادآور شد. او گفت: بحث کتاب و کتاب‌خوانی در تمام ادیان مورد توجه بوده و اسلام خیلی خاص به آن پرداخته است اما توجه ویژه و خاصی به کتاب که معجزه نبی اکرم(ص) است نشده است. سرانه مطالعه در کشور ما دقایقی بیش نیست و این بسیار مأیوس‌کننده است. در کشور ۱۱ هزار کتابخانه کم داریم. به عبارت دیگر، از هر ۱۰۰ کتابخانه موردنیاز، فقط ۲۰ کتابخانه داریم. او در ادامه، با اشاره به اهمیت فرهنگ‌سازی در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی، از محدودیت‌های بودجه دولت گفت و اظهار کرد که دولت نمی‌تواند به‌تنهایی فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی را ترویج دهد. جعفری افزود: هدیه دادن کتاب فرهنگ خیلی خوبی بود که اکنون تندیس و قاب جایش را گرفته است. انتظار این است که کتاب در سبد هزینه خانوار ایرانی قرار بگیرد. همچنین انتظار می‌رود با حضور نخبگان و فرهیختگان در برنامه‌هایی مانند نمایشگاه کتاب، فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی گسترش یابد.

معاون استاندار خطاب به مدیر کل فرهنگ و ارشاد استان نیز گفت: انتظار می‌رود نمایشگاه در دیگر شهرهای استان هم برگزار شود. همچنین باید آسیب‌شناسی شود که سال قبل چه کمبودهایی بوده است تا در نمایشگاه امسال و سال‌های بعد برطرف شود.

اعتبار ویژه برای نمایشگاه کتاب

احسان اصولی، رئیس کمیسیون فرهنگی، اجتماعی، زیارت، گردشگری و رسانه شورای اسلامی شهر مشهد، هم در این نشست درباره فعالیت‌ها و اقدامات شورای شهر و شهرداری برای نمایشگاه کتاب گفت: در کمیسیون فرهنگی و اجتماعی اعتبارات سالانه و اعتبارات ویژه‌ای برای نمایشگاه کتاب و نمایشگاه قرآن اختصاص داده‌ایم. در بخش اجرایی نیز سرویس‌دهی و حمل‌ونقل به‌ویژه برای مدارس و دانش‌آموزان در نظر گرفته خواهد شد که به صورت گروهی به نمایشگاه بروند. همچنین در سطح شهر برنامه‌هایی در قالب نمایش و پرفورمنس اجرا می‌شود تا توجه شهروندان را به چنین نمایشگاهی جلب کنیم.

عضویت رایگان در کتابخانه‌ها

علی اکبر سبزیان، مدیرکل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی و دیگر مسئول حاضر در این نشست، از برنامه‌های نهاد تحت مدیریتش این‌گونه سخن راند: نهاد کتابخانه‌ها ۱۰ خدمت ارائه خواهد کرد مانند ایجاد فضای قرائت‌خانه، امکان عضویت رایگان متقاضیان در کتابخانه‌های عمومی استان، مشاوره کتاب و کتاب‌خوانی، ایجاد بخش تخصصی کودک، نشست کتاب‌خوان، جشن امضای ۴ کتاب، دعوت از ۳ استاد نویسندگی و راه‌اندازی بخش نابینایان.

جایگاه سوم در توزیع بن‌کارت

توزیع بن‌کارت تخفیف کتاب برای جذب بازدیدکنندگان بیشتر، یکی از اقداماتی است که می‌تواند بر رونق بخشی به نمایشگاه کتاب و ترویج فرهنگ مطالعه تأثیرگذار باشد. احمدی، سرپرست شعب بانک شهر خراسان رضوی، در این باره گفت: بانک شهر برای چهارمین سال به ارائه خدمات و توزیع بن‌کارت در نمایشگاه کتاب اقدام می‌کند. امسال ۲ نوع بن‌کارت آنلاین و آفلاین داریم که متقاضیان می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند. در نمایشگاه امسال ۲۳ هزار بن‌کارت توزیع خواهیم کرد و بعد از تهران و اصفهان، سومین شهر در میزان توزیع بن‌کارت هستیم.

اختصاص ۱۰ هزار مترمربع فضا

«در سال، ۶۰ عنوان نمایشگاه برگزار می‌کنیم که نمایشگاه کتاب یکی از مهم‌ترین‌های آن‌هاست.» سعید سیفی، مدیرعامل نمایشگاه بین‌المللی مشهد، در ادامه این گفته، بهای تمام‌شده برای هر متر مربع فضای نمایشگاهی را ۷۰ هزار تومان اعلام کرد و افزود: برای نمایشگاه کتاب، ۱۰ هزار متر مربع فضا استفاده می‌شود و ۷۰۰ میلیون تومان از محل اعتبارات شهرداری هزینه شده است.

در پایان این نشست، از پوستر بیست‌ویکمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب مشهد رونمایی شد.

کتاب خوان

«تاریخِ بیهقی» تاریخِ بیهقی است

علی باقریان| کتاب مشهور ابوالفضل بیهقی، نویسنده نام‌دار، «تاریخ بیهقی» است، هرچند خود نامی بر آن ننهاده باشد؛ از کم‌دانی است که آن را «تاریخ ناصری» یا «تاریخ مسعودی» بخوانیم، و حتی از ناانصافی. البته که عمده این کتاب معظم، بلکه همه آن درباب آل‌ناصر، سبُکتَگین، ناصرالدین‌والدوله، است و آنچه اینک ما دراختیار داریم جملگی به دوران امارت مسعود غزنوی، ناصرلدین‌ا...، مخصوص، اما، اینجا، کسره‌ای که «تاریخ» را به کلمه پس از آن می‌افزاید و پیوند می‌زند حرف‌هایی افزون دارد و بیش‌بهاتر است؛ این کسره با ما می‌گوید که این تاریخی است که بیهقی آن را آفریده است، چنان‌که میل و اراده او بوده است. این نه بدان معنی است که ابوالفضلِ دبیرْ دستان‌سرایی دروغ‌زن بوده است که نبشته‌هایش هیچ اعتماد را نمی‌شاید، بل این را منظور دارد که او از شیوه مألوف و معمول تاریخ‌نویسی که اغلب مورخان متأخر و بسیاری از متقدمانِ ایشان را بدان می‌شناسیم پیروی نمی‌کرده است. جعفر مدرس‌صادقی، داستان‌نویس مشهور که در کار بازخوانی متون کهن است، «تاریخ بیهقی» را «نخستین رمان تاریخ ادبیات فارسی» خوانده است. این سخن، گیریم که اندکی آمیخته به تسامح و تساهل باشد، به‌خوبی منظور ما را می‌رساند. بیهقی، آن‌گاه که به وقایع و اشخاص و ... پرداخته است، از کار نپرداخته است، مگر آن‌زمان که به‌خوبی ازعهده پرداخت آن‌ها بیرون شده است، چنان‌چون یک داستان‌نویس یا حتی یک نمایش‌پرداز زبردست. او، ایضا همچون ایشان، در اثر خویش غایب است، اما جای پای خود را جابه‌جا در آن باقی مانده است (البته که مدعیان تاریخ‌نویسیِ بی‌طرفانه نیز از مداخله گزیری ندارند، اما کار ایشان متنشان را تا حد یک اثر ادبی برنمی‌کشد).

اگر از همان آغاز پاگرفتنِ رشته «زبان و ادبیات فارسی» کتاب بیهقی را نیز در عِداد متون این رشته درآورده‌اند، ازاین‌منظر است (اساسا، هر تاریخی که متن درسی دانشجویان «زبان و ادبیات فارسی» بوده است یا هست کمابیش خصلتی «بیهقی»وار دارد، از «نفثة‌المصدور» بگیرید تا «تاریخ جهانگشای» و «تاریخ وصاف» و حتی «دُرّه نادره»). «تاریخ بیهقی» تاریخِ بیهقی است، «تاریخِ یمینی» نیست که بر نام نویسنده‌اش، محمد عُتبی، گِرد نام شاهی چون محمود غزنوی، یمین‌الدوله، نشسته باشد. نام بیهقی است که به «تاریخ» او شکوه بخشیده و اسم عامی را به عالم عَلَم کرده است، هم بدان‌گونه که نام سیبویه «الکتاب» را، و نام مولوی «مثنوی» را. هم ازاین‌روی چه‌بسا بهتر این باشد که کتاب بیهقی را همان «تاریخ» بخوانیم، اگر نه چون تاریخ، که مقصود او هم نه‌تنها این بوده است: «غرض من آن است که تاریخ پایه‌ای بنویسم و بنایی بزرگ افراشته گردانم، چنان‌که ذکر آن تا آخر روزگار باقی ماند.»

نماشهر

حسین شریعت| شهرآرا

«ارغوان» در نگارخانه ایرانا

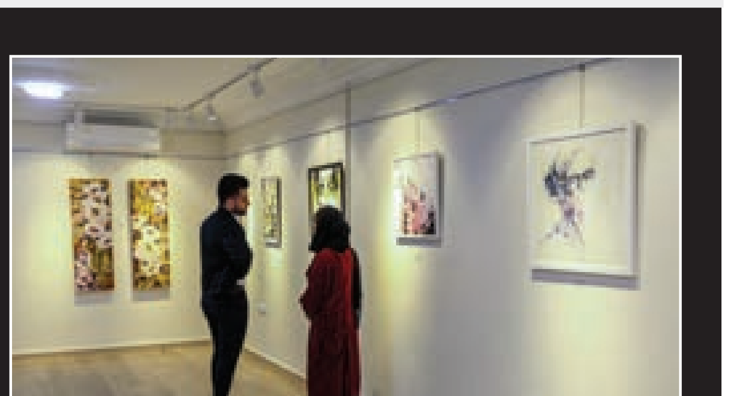

نمایشگاه نقاشی انفرادی «ارغوان» شب گذشته در نگارخانه ایرانا افتتاح شد و تا پنجشنبه دوم آبان از ساعت ۱۷ تا ۲۰ میزبان علاقه‌مندان به هنر نقاشی است. نگارخانه ایرانا در بولوار فرهنگ، فرهنگ ۲۳، پلاک ۳۳۳ واقع شده است.

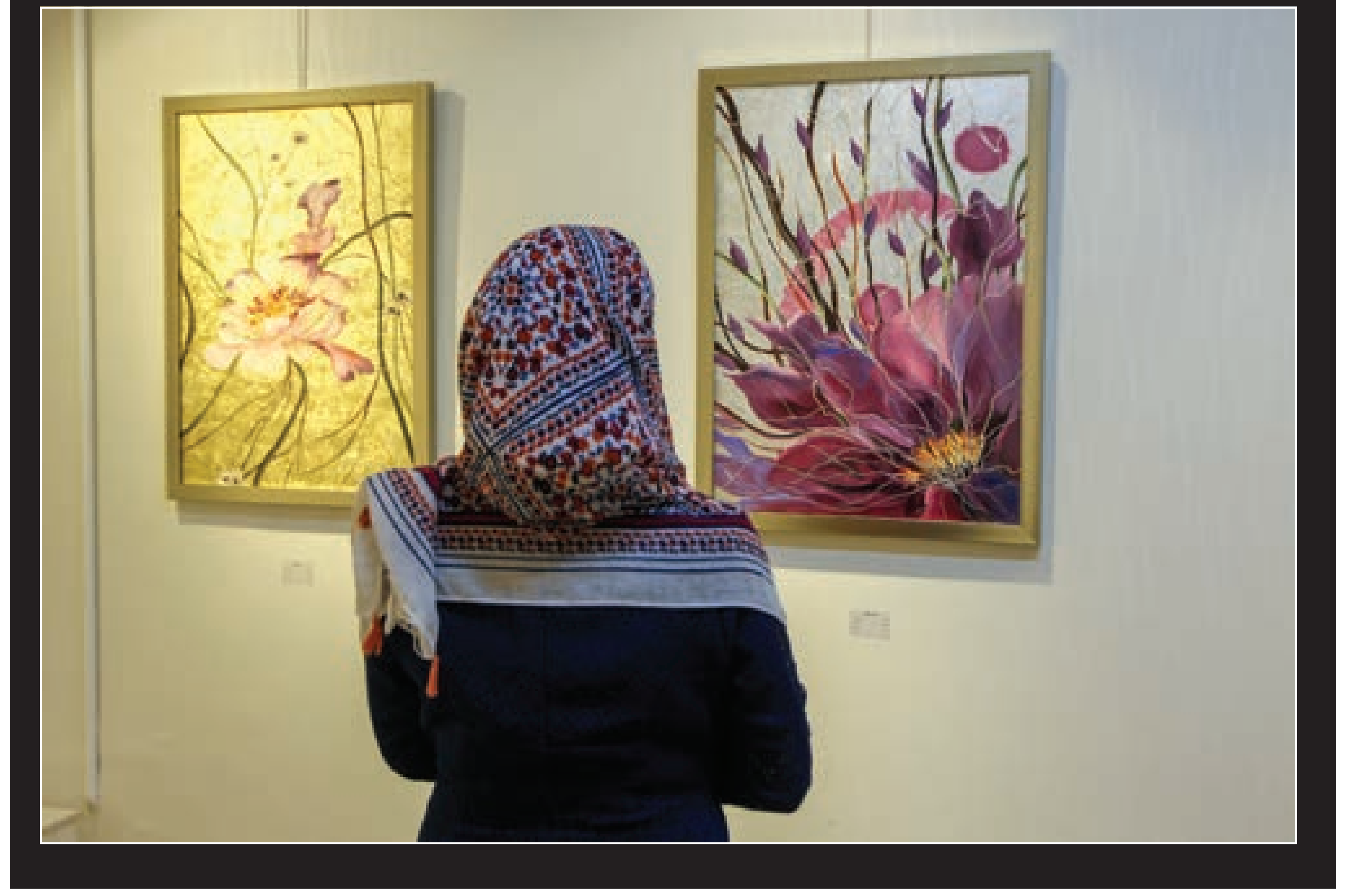

شغل من بازیگری و تفریحم کارگردانی است

گفت‌وگو با مهران احمدی، هنرمند مشهدی سینما و تلویزیون

زندگی با سینما

غلامرضا زوزنی| احتمالا او را با بهبود سریال «پایتخت» زودتر به یاد بیاورید. مهران احمدی با اینکه در تهران متولد شده است، خودش را یک خراسانی می‌داند. مادرش نیشابوری است و پدر همدانی‌اش نیز ۱۲،۱۰سالی بعد از ازدواج برای زندگی در نیشابور اقامت داشت. پدربزرگ پدری‌اش اما سرپرست حسینیه همدانی‌ها در مشهد بود و همین موضوع باعث رفت‌وآمدهای مداوم او میان مشهد و نیشابور شد. احمدی علاوه‌بر مشهد به زادگاهش تهران نیز در رفت‌وآمد بود و در اوایل دهه ۷۰ توانست در رشته بازیگری، تحصیلات خود را به پایان برساند و از آن به بعد پی کار را در تلویزیون و تئاتر بگیرد. هفت هشت سالی که در تلویزیون به‌عنوان بازیگر فعالیت کرد، با کارهای عبدالرضا کاهانی وارد سینما شد و در چند فیلم کاهانی درکنار بازیگری، دستیار کارگردان و برنامه‌ریز هم بود.

احمدی دو سالی است درکنار بازیگری به‌طور جدی به کارگردانی سینما روی آورده است و اولین فیلمش، «مصادره»، را در جشنواره فیلم فجر سال ۹۶ به نمایش درآورد. با اینکه فیلم او با اقبال داوران جشنواره روبه‌رو نشد، خود او باور دارد که مصادره در جشنواره مورد توجه بوده است. احمدی که با بازی در فیلم‌هایی چون «قسم»، «مطرب»، «آشفتگی» و «شیار ۱۴۳» حضور موثری در سینما داشت، این روزها مشغول تولید دومین فیلم خود، «سگ‌بند» است. فیلمی که ساعد نیک‌ذات، عکاس و فیلمبردار مشهدی، در مقام فیلمبردار با او همکاری می‌کند.

در ادامه، گفت‌وگوی ما را با این سینماگر مطرح خراسانی که چندی پیش برای حضور در جشنی به مشهد آمده بود، خواهید خواند.

دلخوری شما از نحوه داوری فیلم «مصادره» در جشنواره فیلم فجر سی‌وششم توجه خیلی‌ها را به خود جلب کرد. می‌خواهم نظر خودتان را در این باره بدانم؟

آن ماجرا دیگر گذشته است. بالاخره هر جشنواره‌ای سیاست خودش را دارد. آن‌هم منحصر به ایران نیست. در همه‌جای دنیا سیاست‌هایی وجود دارد که برندگان و بازندگان براساس آن مشخص می‌شوند. جشنواره‌های داخلی و جشنواره فجر هم از این قاعده جدا نیست و تابع سیاست‌های خودش است. در درجه بعدی، وقتی یک نفر وارد یک جشنواره می‌شود، به معنی این است که قواعد بازی در این جشنواره‌ها را پذیرفته است. وقتی هم کسی این قواعد را پذیرفت، تا انتها باید باشد. با رفتاری هم که با فیلم من در جشنواره فجر شد، کنار آمدم.

نمی‌خواهید دیگر به این قواعد تن بدهید و آن‌ها را قبول کنید؟

بحث سودای سیمرغ را که کنار بگذاریم، جشنواره‌هایی مانند فجر برای بعضی فیلم‌ها بیشتر جایگاه ویترینی دارد. فیلم با هر سروشکلی که دارد، در جشنواره است که به بوته نقد منتقدان گذاشته می‌شود، دیده می‌شود و درباره‌اش حرف می‌زنند و مردم آن را می‌بینند. مصادره حتی اگر در گیشه هم توفیقاتی به‌دست آورد، به‌خاطر حضورش در جشنواره فیلم فجر بود. در جشنواره سروصدا کرد و این اتفاقات به بیرون از جشنواره کشیده شد. اگر فیلمی باشد که حس کنم می‌تواند در این رویداد حضور پیدا کند و خودی نشان دهد، حتما دوباره در جشنواره حاضر می‌شوم.

مصادره جدای از فضای فیلم‌هایی است که امروز به نام طنز روی پرده سینما می‌رود، کمدی موقعیت دارد و خلاقانه است.

کمدی یکی از ژانرهای سختی است که من در سینما و هنرهای نمایشی می‌شناسم. بدانید که سخت‌تر از کمدی نداریم؛ زیرا سازنده کمدی به‌دنبال دریافت یک واکنش فیزیکی از مخاطب خودش است. او به‌دنبال آن است که مخاطبش بخندد. این خندیدن نیاز به آن دارد که اول احساسی در مخاطب ایجاد کند و آن احساس، آن‌قدر باید قدرتمند باشد که بتواند مخاطب را بخنداند. اگر این اتفاق نیفتد و مخاطب به کمدی نخندد، فیلم‌ساز باخته است. در یک فیلم ملودرام یا یک فیلم تراژیک، خیلی انتظار رفتار فیزیکی نمی‌رود. احتمال دارد در بهترین حالت یک اتفاق درونی برای مخاطب بیفتد. همین چالشی برای سازنده است که من آن را دوست دارم و همیشه برایم جذاب بوده است و همیشه حال من در فیلم‌های کمدی، چه در مقام بازی و چه در مقام کارگردانی، خوب بوده است. باور دارم با کمدی می‌شود درباره تلخ‌ترین مسائل اجتماعی و سیاسی حرف زد که خیلی هم به کسی برنخورد. همان فیلم مصادره را می‌شد در ژانر تراژیک ساخت. آن وقت مواضع شدیدتر و تندتری علیه آن گرفته می‌شد. کمدی، حرف تلخ را هم لطیف می‌کند و تحمل آدم‌ها را زیاد؛ البته مصادره جزو کمدی‌های تلخ بود و من این نوع کمدی را بیشتر دوست دارم. هرچند کمدی داستان‌گویی که سرگرم‌کننده باشد و سرگرمی‌اش به‌اندازه باشد تا تماشاچی آن را دوست داشته باشد، هم برای من پذیرفتنی است.

برای رسیدن به سینما و این شکل از فعالیت هنری‌ای که از شما می‌بینیم، راهی سخت اما اصولی را پیش گرفته‌اید. به آن دلیل بازیگری نکردید که بعدش، پشت دوربین در مقام کارگردان بایستید.

علاوه‌بر همه این‌ها هفت فیلم کوتاه ساختم. دستیاری کارگردان و برنامه‌ریزی در سینما کردم. همه این تجربیات را اضافه کنید به تحصیلات مرتبط. اضافه کنید به سال‌ها بازیگری که باعث شده است بعد از این سال‌ها کارگردانی کنم و کارگردانی کار بسیار دشواری است. نمی‌خواهم بگویم از عهده‌اش برآمده‌ام، بلکه می‌خواهم بگویم تلاش کردم تا انجامش بدهم.

با این حال در بازیگری خلاقیت‌تان بیشتر است. این نکته از مرور کارنامه شما به‌دست می‌آید. این خلاقیت را در آن قاب‌عکسی که در نقش بهبود در پایتخت۵ بود، می‌توان دریافت؛ کار اکتری که نمی‌شد نباشد.

این شغلی است که ۲۵،۲۴سال بابتش زحمت کشیدم و قاعدتا‌الآن از این طریق است که زندگی من می‌چرخد و به‌شدت برایم جدی است و همین باعث می‌شود همه انرژی‌ام را برای آن بگذارم؛ یعنی هر دفعه که قرار است نقشی را بازی کنم، فکر می‌کنم باید شخصیت جدیدی متولد بشود. شاید گاهی اشتباه هم بکنم و آن چیزی که فکر می‌کنم، درست نباشد و خیلی خوب از آب درنیاید، اما تمام تلاشم را می‌کنم که در شخصیت جدید، یک زندگی جدید از خودم بروز دهم و خودم آن زندگی را تجربه کنم.

دشواری برای شما جاذب بوده است یا دافع؟ ما منتظر کارهای بعدی شما به‌عنوان کارگردان باشیم یا فقط می‌خواهید بازی کنید؟

جای دیگری هم گفتم؛ بازیگری برای من تبدیل به شغل شده است و کارگردانی تفریح است. زمانی دلم می‌خواهد به کارگردانی بپردازم که شرایط ایده‌آل برایم فراهم شود.

این شرایط ایده‌آل، شامل چه چیزهایی است؟

منظورم از شرایط ایده‌آل، از سناریوست تا پیش‌تولید و بودجه و بازیگرها و هر چیز دیگری که در این حوزه نیاز است؛ شرایطی که حداقل با استانداردهای اینجا هم‌خوانی داشته باشد، شرایطی که تا وجود نداشته باشد، نمی‌توان دست به تولید فیلم زد. این را هم بگویم که کارگردانی برای من یک دغدغه روزمره نیست؛ کارگردانی در افق دورتری برای من ایستاده است، نه اینکه امسال یا سال بعد این‌طور فکر کنم.

بعضی از این امور دست شما به‌عنوان کارگردان نیست اما درباره آن‌هایی که مربوط به شماست، چطور رفتار می‌کنید؟ مثلا متن یا سوژه را چطور انتخاب می‌کنید؟ چقدر باید زمان بگذرد تا مجاب شوید که شرایط ایده‌آل متنی برای کار به‌وجود آمده است؟

اولین چیزی که من را مجاب می‌کند، دغدغه در کارگردانی است. دغدغه‌ای که در متن وجود دارد، باید با دغدغه‌های من مطابقت داشته باشد. آن وقت است که زمان برایم بی‌معنا می‌شود. ممکن است این فیلم را که ساختم و این دغدغه‌ام را مطرح کردم، دو ماه بعد متنی به دستم برسد که احساس کنم آن هم جزو دغدغه‌های من است و می‌شود فیلمش را ساخت. متکی به مسائلم هستم و زمان برایم چندان اهمیتی ندارد و اینکه دو سال بگذرد تا بتوانم فیلم بسازم یا کمتر یا بیشتر، اما به‌نظرم الان مشکل بزرگ سینما، متن است و آن ۳۶وضعیت نمایشی که از دوره سوفوکل که نزدیک به ۲هزار سال پیش مطرح کرده، ته‌نشین شده و چیزی از آن نمانده است. تقریبا همه وضعیت‌ها مشابه هم هستند، منتها برداشت‌ها و رویکردهای جدید، آن‌ها را از هم متفاوت می‌کند. همین موجب شده است که گیر آوردن متن خوب سخت شود؛ متنی که اگر تکراری بودنش را نادیده بگیریم، باید آن‌قدر دراماتیک باشد که سازنده را وادار به ساخت فیلم کند. این‌ها همه‌اش باعث می‌شود یک کارگردان نتواند پشت‌سر هم فیلم بسازد.

پس شما هم معتقدید که داستان جدیدی برای بیان در سینما وجود ندارد و فقط باید به‌دنبال تفاوت و تنوع در روایت و نوع نگاه باشیم؟

بله. به‌نظرم این نوع نگاه است که یک موضوع تکراری را تبدیل به یک پدیده دراماتیزه جدید می‌کند که برای تماشاچی جذاب باشد، ضمن اینکه این جذابیت در سینما با تلویزیون کاملا متفاوت است. فیلمی که برای سینما تولید می‌شود، باید دارای یک وجه بسیار بزرگ باشد و آن شگفتی است. شگفتی یعنی چیزی که تماشاچی آن را روی یک پرده عریض‌وطویل می‌بیند ولی در زندگی روزمره خود تجربه‌اش نکرده یا کمتر با آن رودررو شده است اما در تلویزیون با همین داستان‌های معمولی‌تر می‌شود کار را پیش برد. درواقع من به یک داستان‌گویی در پرده سینما قائل هستم که مخاطب را سرگرم کند. بهتر بخواهم بگویم، داستان سینمایی باید به اندازه پرده سینما باشد. نمی‌شود هر داستانک کم‌اهمیتی را روی پرده برد.

این‌طور استنباط می‌شود که برایتان مهم نیست که به‌عنوان کارگردان شناخته شوید؟

زمانی می‌رسد که بازیگری ته می‌کشد؛ یعنی سن که افزایش می‌یابد، نقش‌های کمتر و محدودتری برای بازیگر وجود دارد. تقریبا همه همین‌طور هستند. اصولا در بازیگری باید منتظر انتخاب یکی دیگر بمانی، درصورتی‌که در کارگردانی این‌طور نیست. شروع‌کننده اصلی کارگردان است و اوست که باید انتخاب کند؛ به همین دلیل برای خودم برنامه‌ریزی کرده‌ام که اگر خدا بخواهد، به این سمت حرکت کنم و همچنان کارگردانی را حفظ کنم.

ابراهیم آبادی، بازیگر سینما و تلویزیون که از سال۹۵ خانه‌نشین شده بود، از دو هفته پیش به‌دلیل مشکلات قلبی و ریوی در بیمارستان بستری است و روز گذشته به‌دلیل عوارض ناشی از بیماری به کما رفت.

فراخوان نقاشی دیواری خانه بهار۹۹ منتشر شد

سومین جشنواره
هنرهای شهری مشهد
بخش نقاشی دیواری
خانه بهار

ورشان| دبیر بخش نقاشی‌دیواری سومین جشنواره هنرهای شهری مشهد از نقش طرح و رنگ دیوارهای شهر در نوروز ۹۹ خبر داد. به‌گفته لادن اورنگی، عنوان فراخوان دیوارنگاری در بخش مشهدالرضا(ع) شهر زیارت و معنویت، «من مشهد را دوست دارم» و در بخش شهر بهار، «مشهد گلستان می‌شود» است: «فراخوان دیوارنگاری در بخش دیوارهای سطح یک و ۲ در چهار محور بزرگراه شهیدبابانظر، بزرگراه شهیدمیرزایی، بزرگراه شهیدچراغچی و بزرگراه آیت‌ا... رفسنجانی صورت می‌گیرد و نیز بخش ویژه این فراخوان، شامل گرافیتی و نقاشی روی زمین، تک‌دیوارهای مرتفع است.»

اورنگی با اعلام اینکه آخرین مهلت ارسال آثار و رزومه ۱۶آبان است، گفت: رزومه ارسالی باید حداکثر در یک صفحه آچهار و همراه با سه تا هشت نمونه تصویر از آثار هنرمند باشد. همچنین تاریخ داوری این بخش، ۲۰ تا ۲۵آبان است. هنرمندان می‌توانند برای دریافت جزئیات و متن فراخوان به آدرس www.khanebahar.ir مراجعه کنند.

تئاتر و حقوق تضییع شده مؤلفانش

حاشیه‌ها دست از سر تئاتر مشهد برنمی‌دارد

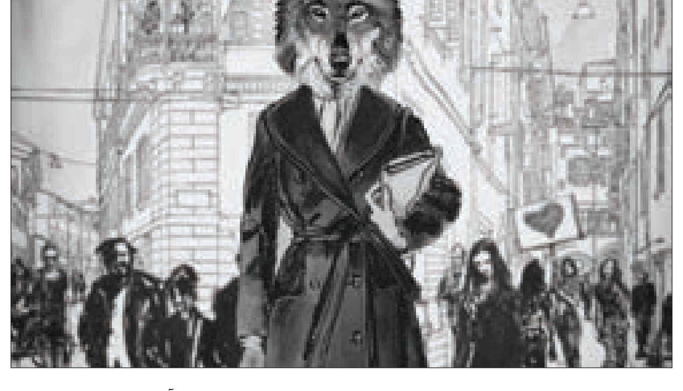

ملک| جشنواره استانی تئاتر هنوز نیامده، حواشی‌اش پا بر صحنه تئاتر گذاشته است؛ حواشی‌ای که شاید بیشتر از هر چیز خلأهای مدیریتی در تئاتر مشهد را به رخ بکشد.

یکی از کارگردان‌های جوان تئاتر مشهد که سودای حضور در جشنواره تئاتر استانی را در سر می‌پروراند، مجبور شده است از این جشنواره که کمتر از یک ماه دیگر در مشهد برگزار خواهد شد، انصراف دهد. سهیل سهیلی، کارگردان نمایش «منطقه حفاظت‌شده»، بنا به نظر دبیرخانه جشنواره استانی بیست‌ونهم، پایش را از صحنه این رویداد کنار کشیده است. ظاهرا دبیرخانه این جشنواره اعلام کرده است: این نمایش به‌دلیل نارضایتی «شادی غفوریان»، نویسنده نمایشنامه، برای حضور از جدول بازبینی کنار گذاشته شده است. نمایشنامه «منطقه حفاظت شده» همراه با چند متن نمایشی دیگر در جشنواره نمایشنامه‌نویسی اقتباسی مطهر (فریمان) برگزیده شده است؛ جشنواره‌ای که گفته می‌شود حقوق آثار برگزیده‌اش را خریداری کرده و پس از آن به دست کارگردانان جوان سپرده است اما اخبار حکایت از این دارد که جشنواره مطهر، حقوق مولفان را برای دراختیار داشتن همه حقوق مادی و معنوی نمایشنامه‌های برگزیده‌اش رعایت نکرده است و همین موضوع، دلخوری فراوانی برای نمایشنامه‌نویسان حاضر در این رویداد فرهنگی هنری به‌دنبال داشته است. همان‌طور که شادی غفوریان در این‌باره به شهرآرا می‌گوید: جشنواره فریمان بابت متن‌های برگزیده، مبلغ ناچیزی داده است و قرار بود نمایشنامه‌ها را چاپ کند که این کار را انجام نداده است. با وجود رعایت نشدن حقوق مولف، منطقی نیست با آن متن در جشنواره‌های متعدد شرکت کنند.

به گفته غفوریان، «منطقه حفاظت شده» فقط برای اجرا در جشنواره فریمان مجوز داشته و او برای اجرای دیگری به کارگردان مجوزی نداده است: «من برای اجرا در جشنواره دیگری به کارگردان اجازه ندادم اما نام نمایش را در فهرست بازبینی جشنواره استانی دیدم. این یعنی نادیده گرفتن حقوق مولف. کارگردان که اثر را از من نخریده است. جشنواره این ادعا را دارد، پس طرف حساب من جشنواره فریمان است. اگر جشنواره مجوزی دارد که حقوق مادی و معنوی اثر را خریده است، می‌توانند در هر جشنواره‌ای که خواستند، شرکت کنند اما جشنواره مطهر به تعهداتش عمل نکرده است.»

غفوریان همچنین از اینکه بدون اجازه و مشورت او در متنش دست برده شده است، گلایه دارد: «وقتی نمایشنامه بدون اجازه نویسنده کم و زیاد می‌شود، دلخوری پیش می‌آید. با اینکه دوستان به من دسترسی داشتند، برای تغییرات هیچ مشورتی با من نکردند. من از شخص کارگردان دلخور نیستم و بحث من هم شخصی نیست؛ مباحث صنفی مسئله من است که رعایت نمی‌شود.»

کوک شبکه کودک بدون تبلیغات بازرگانی

سبزه‌قبا| تلویزیون بخشی از هزینه‌هایش را از راه پخش آگهی بازرگانی به‌دست می‌آورد؛ آگهی‌هایی که نمی‌توان اثرش را در مصرف‌گرا شدن جامعه نادیده گرفت. اگرچه در سال‌های اخیر در ادامه سیاست‌های حمایتی از تولید ملی، پخش آگهی بازرگانی داخلی بیشتر شده است، بازهم نمی‌توان اثر سوء آن را بر جامعه نادیده گرفت. با وجود اینکه رسانه ملی هنوز نتوانسته است از خیر آگهی بازرگانی بگذرد و هنوز کسب درآمد از این روش بر تاثیر منفی آن بر جامعه می‌چربد، محمد سرشار، مدیر شبکه پویا، از حذفِ پخش آگهی بازرگانی در شبکه متبوعش خبر داده است. او در صفحه شخصی‌اش نوشته است: «از یکم آبان ۹۸، شبکه کودک یک گام بلند دیگر را برای بهتر شدن و نزدیک‌تر شدن به الگوی رسانه مربی برمی‌دارد؛ شبکه کودک بدون تبلیغات بازرگانی.».

ظاهرا این اتفاق که تاثیری مثبت بر مخاطبان کودک شبکه پویا خواهد گذاشت، با دستور مرتضی میرباقری، معاونت سیما، رخ داده است. قرار است از فردا، اول آبان، پخش آگهی بازرگانی در شبکه پویا ممنوع شود. حذف این تبلیغات که همیشه جذاب‌تر از واقعیت محصول تبلیغ‌شده هستند، می‌تواند گامی در مقاوم کردن نسل آینده دربرابر تبلیغات باشد.